FINNISH
GOVERNMENT

E-kirje 8/2024; OKM lausunto geenivaroja ja niihin liittyvää perinteistä tietoa koskevasta kv-instrumentista

Hallitusneuvos Anna Vuopala, Opetus- ja kulttuuriministeriö
Sivistysvaliokunta 3.4.2024

Maailman henkisen omaisuuden järjestö WIPO

- YK:n alainen aineettomiin oikeuksiin (teollis- ja tekijänoikeudet) keskittynyt kv-järjestö, Pääjohtaja Daren Tang 2020→
- WIPOn piirissä tehty lukuisia kv-sopimuksia, joihin Suomi liittynyt
- Viime vuosikymmenet erittäin politisoitunut
  - kehitysmaiden agenda noussut keskiöön, länsimaat vähemmistössä
- Uusi kv-instrumentti ilmoitusvelvollisuudesta patenttihakemuksissa olisi tärkeä saavutus; neuvoteltu yli 20 vuotta; Suomessa ei ole ilmoitusvelvollisuutta
  - Kapea-alainen toimenpide patenttilainsäädännössä → neuvottelut jatkuvat muilta osin syksyllä
- Kv-instrumentti tukee muiden kv-instrumenttien toimivuutta; Luonnon monimuotoisuuden suojelu, geenivarojen saanti ja hyötyjenjako

Geenivara-sopimuksen sisältö

- Tämän sopimuksen tavoite on läpinäkyvä, tehokas ja toimiva patenttijärjestelmä
- koskee **ilmoitusvelvollisuutta keksinnön kannalta ratkaisevista geenivaroista ja niihin liittyvästä perinteisestä tiedosta patentoinnin kannalta**→ koskee yrityksiä, jotka tekevät keksintöjä perustuen kasveihin, eläinperäisiin geenivaroihin ja mikro-organismeihin, joilla **suora tai olennainen merkitys patenttikriteerien arvioimiseksi**
- Lisäksi sopimus säätää seuraamuksia siltä varalta, että ilmoitusvelvollisuus laiminlyödään → ei saa johtaa patentin kumoamiseen
- Hallinnolliset artiklat ja loppuartiklat 10-23 käsittelevät osapuolikokousta, sen äänestyssääntöjä, sopimuksen osapuoleksi pääsemistä, sopimuksen voimaantuloa ja varaumia.
- Sopimuksen ala koskee patenttilainsäädäntöä, joka kuuluu talousvaliokunnan tehtäviin. Tulossa oleva U-kirjelmä esittelee EU-kantaa sopimuksen sisältöön tarkemmin.

WIPOn IGC-komitean tehtävät laajemmin

- Neuvottelut liittyvät ihmisoikeuksiin, luonnon monimuotoisuuden suojaan; kulttuuriperintöön
- Alkuperäiskansojen oikeudet, YK:n alkuperäiskansajulistus
- Perinteinen tieto (TK) ja Perinteiset kulttuuri-ilmaukset (TCE)
  - Omaa lajiaan oleva oikeus tai muu tapa ottaa alkuperäiskansojen ja paikallisten yhteisöjen oikeudet huomioon IP-järjestelmässä laajemmin
  - Koskee perinteisiä elinkeinoja; käsitöitä (Sámi Duodji), perinteisiä asuja (Gákti), koruja, ruokia ja perinteisiä kulttuuri-ilmauksia kuten joikua jne.
  - **Neuvottelut jatkuvat syyskuussa; voi johtaa kv-sopimukseen myöhemmin; koskee tekijänoikeuksia ja kulttuuriperintöä, joka kuuluu sivistysvaliokunnalle**

FINNISH
GOVERNMENT

Hallitusneuvos Anna Vuopala
Tel. +358407221319
anna.vuopala@gov.fi